

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ

УДК 215:141.32 (043.2)

Божко І.І.

Національний авіаційний університет, Київ

АБСУРДНІСТЬ «ВІРИ» ТА БЕЗУМСТВО ЕКЗИСТЕНЦІЙНОГО ІСНУВАННЯ В ФІЛОСОФІЇ С. К'ЕРКЕГОРА

Сьорен К'еркегор (1813 – 1855) – датський релігійний філософ і письменник, який визнається родоначальником екзистенціалізму. Він корінним чином переосмислив характер класичної філософії: не розум і об'єктивна всезагальність, а суб'єктивні духовні переживання й одиничність виступають джерелом істинного пізнання. Тому філософія С. К'еркегора – це таке мислення й знання, яке у великій мірі відтворює індивідуальний досвід буття самого мислителя. Разом з тим, будучи релігійним філософом, С. К'еркегор вбачав в своїй особистій долі проєкцію метафізичного зв'язку з долею людства і Богом.

Центральним у творчості мислителя є вчення про три стадії розвитку людини – естетичної, етичної, релігійної. Їх подолання дозволяє набути свободу, прийнявши абсолютну волю Бога. Провідником цієї свободної самореалізації слугує не розум, а віра.

Від егоїстичної гонитви за безглуздими насолодами до меланхолічної нудьги та відчаю – такий шлях естета. Шукаючи спасіння, людина відходить від зовнішнього, щоби зануритися у глибину себе і так скорегувати своє життя відповідно до фундаментальних моральних чеснот. Але слідування завданям категоріям моралі все рівно виявляє неповноту особистої свободи. Її подолання вможливується переходом до третьої – релігійної – стадії. Релігійність, як це не парадоксально, має призупинити дію етичної установки на загальні моральні закони і норми, щоби повністю відкритися Богу.

С. К'еркегор вважає, що життя в вірі – це життя в стихії парадоксу та абсурду. Це «найвеличніше й найважче з усього можливого». Через віру людина позбавляється залежності, стає відмінною від усіх людей і, нарешті, здобуває справжнє «Я».

Парадоксальну сутність віри філософ розкриває, роздумуючи над біблійною історією з приводу чуда порятунку Ісаака і самовідданості Авраама. Аврам для філософа – символ лицаря віри, він витримав випробування Бога, піднявшись над етичним, через абсурдність віри, знайшов екзистенційну свободу. За датським мислителем досягнення віри – це головне завдання в житті будь-якої людини.

Проте перегорнемо цю моральну ситуацію на саму особистість С. К'єркегора. Чи зміг він примирити себе з Богом, чи досягнув спасіння власної душі й набув щастя? Авраам, пройшовши випробування волею Бога, повернув собі сина, а так від одиночного існування знову повернувся до об'єктивної дійсності родинного, соціального існування, заповнене законом моральності.

А С. К'єркегор? Він таки спромігся зрєктися світу та людей (улюбленої жінки), але, за власними зізнанням, Бога так і не знайшов (не став істинним християнином). Трагедія екзистенційного мислення обернулася трагедією його життя й позначилася на обставинах смерті – випробування абсурдом і безумством ревної віри підірвало здоров'я мислителя, повністю знесила його інтелектуально й фізично. С. К'єркегора не стало у 42 роки.

*Науковий керівник: Шоріна Т.Г.,
канд. філос. наук, доцент*

УДК 140.8(73):321.7(477) (043.2)

Галушко Є.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ Ф. ФУКУЯМИ

Насамперед необхідно зауважити, чому ж Світова спільнота так палко сприймає і прислухається до суджень Ф. Фукуяма. Чому ж, саме ця людина вважається одним з найкращих сучасних філософів і політологів. Американський філософ Френсіс Фукуяма займає посаду старшого наукового працівника Центру з питань демократії, розвитку і верховенства права Стенфордського університету. Філософ досить уважно стежить за подіями в Україні ще з часів Помаранчевої революції. У вересні 2013 року у Києві під час однієї зі своїх лекцій з глибоким розчаруванням говорив про невдачі і провал демократичних перетворень в Україні, наслідком яких стало президентство В. Януковича. У подальшому назвав 2014 рік переломним та зазначив: «В першу чергу, я був вражений тим, що громадянське суспільство в Україні не здалось після провалу Помаранчевої революції. Ви зберегли і посилили свою здатність до самоорганізації і наданню тиску на владу». Одна з ключових тем лекцій та інтерв'ю американського філософа у 2017 році – майбутнє української демократії.

Ф. Фукуяма в монографії «The End of History and the Last Man» запропонував концепцію історії розвитку лібералізму. Автор протиставляє дві провідні ідеології часів Холодної війни: комунізм і лібералізм. Філософ зазначає і постійно надає приклади особливості і безальтернативності ідей ліберальної демократії, адже жодна з інших ідеологій не може в повній мірі